

Motion till riksdagen 2005/06:L214

av **Tobias Billström och Margareta Pålsson (m)**

Barns rätt till inflytande över umgänge

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om barns rätt till inflytande över umgänge.

Rätten till inflytande över umgänge

Barn till föräldrar som är skilda har förhållandevis stor makt över om de vill träffa sin umgängesförälder eller ej.

6 kap. 2 b § föräldrabalken:

Vid avgörande enligt detta kapitel av frågor som rör vårdnad, boende och umgänge skall hänsyn tas till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad. Lag (1998:319).

1 kap. 2 § socialtjänstlagen:

När åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år.

3 kap. 5 § socialtjänstlagen:

Socialnämndens insatser för den enskilde skall utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

När en åtgärd rör ett barn skall barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas. Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad.

Barn som far riktigt illa i Sverige i dag omhändertars av det sociala och placeras i fosterhem eller motsvarande. För dem gäller lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. 14 § säger:

Fel! Okänt namn på

Socialnämnden har ett ansvar för att den unges behov av umgänge med föräldrar och vårdnadshavare så långt möjligt tillgodoses.

Om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vård enligt denna lag, får socialnämnden

1. besluta hur den unges umgänge med vårdnadshavare och med föräldrar som har umgängesrätt reglerad genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal skall utövas, eller
2. besluta att den unges vistelseort inte skall röjas för föräldrar eller vårdnadshavare.

Socialnämnden skall minst en gång var tredje månad överväga om ett sådant beslut som avses i andra stycket fortfarande behövs. Lag (2003:406).

Denna bestämmelse tolkas ute i socialtjänstförvaltningar som att barn och unga skall beredas umgänge med föräldrar och vårdnadshavare så långt möjligt. Det är en annan inställning till umgänget än vad som syns i andra lagar och medger inte att barn och unga kan välja bort umgänge med sina föräldrar eller vårdnadshavare.

Även om umgänget begränsas, vilket är möjligt, tvingas ändå barn och unga till önskat umgänge. Det kan handla om en ung pojke med dampdiagnos vars mamma varje gång de ses förnedrar honom och tvingar honom att försöka prestera skrivkunnighet och motsvarande som han inte har en chans att förmå. Trots att mamman informerats om barnet och vilka förväntningar som vore rimliga upprepas kränkningen undantagslöst vid varje umgänge.

Det kan handla om tonåringar som haft det trassligt under hela sin uppväxttid och slutligen hamnat i fosterfamilj där de äntligen börjar få rätsida på tillvaron. Trots tydliga önskemål om att få slippa umgänge tvingas de att möta sitt förflutna – som ett framtida hot – och förhålla sig till de trasiga, föränderliga människor som satt dem till världen och sedan försummat dem.

Det handlar om psykiskt utsatta flickor som försökt ta sitt liv, som själva är barn till psykiskt instabila missbrukare. De har inte bara sitt eget liv att ta ansvar för utan belastas också med de vuxnas bekymmer och utbrott. I nuläget sviks dessa barn.

Myten om att föräldrar och vårdnadshavare alltid är bra och viktiga för ett barn har lett till att barnen och ungdomarna leds runt i cirklar där de aldrig får frigöra sig från sitt problematiska förflutna, aldrig får skapa sig en ny tillvaro eller säkerhet.

För hela tiden finns hotet från det förflutna – som dessutom uppmuntras eller i varje fall inte hindras av det sociala.

För trygga barn i sunda skilsmässofamiljer finns rätten att välja. Den rätten borde även de otrygga barnen till trasiga föräldrar som aldrig fyllt sin föräldraroll få.

Stockholm den 21 september 2005

Tobias Billström (m)

Margareta Pålsson (m)